

Protokoll fört vid enskild föredragning

Infrastrukturavdelningen
Allmänna byrån, I1

Beslutande
Minister
Christian Wikström

Föredragande
Byråchef
Gustav Blomberg

Justerat
Omedelbart

Nr 46

Direktiv (EU) 2022/738 om ändring av direktiv 2006/1/EG
om användning av fordon hyrda utan förare för
godstransporter på väg
ÅLR 2022/4034

Beslut

Landskapsregeringen beslöt att skicka lagstiftningspromemoria gällande implementering av direktiv (EU) 2022/738 om ändring av direktiv 2006/1/EG om användning av fordon hyrda utan förare för godstransporter på väg enligt bilaga I123E33 till lagberedningen för vidare beredning av lagförslag. Noteras att direktivet har sista implementeringsdag 6.8.2023.

CHECKLISTA – BEHÖVS NY LAGSTIFTNING?

1. Vem eller vilka kräver en förändring? Finns det ett EU-eller internationellt perspektiv på frågan?
2. Vilket är målet? Finns det konflikter mellan olika mål?
3. Är underlaget tillräckligt? Behövs tilläggsutredning?
4. Vad händer om man inte gör någonting alls? Blir problemet större och mer akut? Vad är konsekvenserna för samhället och för enskilda om åtgärder inte vidtas?
5. Vilken utveckling av särskild betydelse för frågan kan väntas inom den närmaste tiden? Hur påverkas problemet?
6. När behövs åtgärderna? Är behovet av åtgärder tillfälligt?
7. Berör ärendet regeringsprogrammet eller utvecklings- och hållbarhetsagendan?
8. Kan alternativa styrmedel användas? Måste frågan regleras genom lagstiftning med stöd av grundlagen eller självstyrelselagen? Går det att åtgärda problemet genom samhällsinformation, avtal, allmänna råd/rekommendation eller anvisningar?

Om checklistan visar att det finns ett behov av ny lagstiftning ska en lagstiftningspromemoria skrivas och förankras politiskt (se nästa sida).

Kontakta lagberedningen om du har frågor kring checklistan!

LAGSTIFTNINGSPROMEMORIA - INNEHÅLL

Den fristående lagstiftningspromemorian ska innehålla följande uppgifter

☐	Bakgrund till behovet av ny lagstiftning.
☐	En beskrivning av det huvudsakliga innehållet i den förslagna lagstiftningen.
☐	Förslagets konsekvenser. De konsekvenser som ska framgå är ☐ ekonomiska konsekvenser ☐ administrativa konsekvenser ☐ miljökonsekvenser ☐ jämställdhetskonsekvenser ☐ konsekvenser för barn (under 18 år) ☐ jämlikhetskonsekvenser Enligt landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland ska diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning eller annan därmed jämförbar omständighet förhindras. ☐ konsekvenser för sysselsättningen och arbetslivet ☐ andra samhällliga konsekvenser Då konsekvenserna av ett förslag utreds kan andra sakkunniga inom framför allt landskapsförvaltningen konsulteras. Vägledning finns i justitieministeriets anvisning om konsekvensbedömning av lagförslag. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/80031
☐	Lagstiftningsbehörigheten.
☐	Hur ska konsekvenserna av lagstiftningen utvärderas och följas upp?

Bifoga den ifyllda checklisten som en bilaga till lagstiftningspromemorian.

Kontakta lagberedningen om du har frågor kring promemorian!

Lagstiftningspromemoria om lagstiftningsåtgärder gällande implementering av direktiv (EU) 2022/738 om ändring av direktiv 2006/1/EG

Gustav Blomberg, byråchef Allmänna byrån,
Infrastrukturavdelningen

Adrian Jansson, jurist, Regeringskansliet

Datum: 25.4.2023

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

Frågeställning

Landskapsregeringen har den 18 maj 2022 mottagit Europaparlamentet och rådets direktiv (EU) 2022/738 av den 6 april 2022 om ändring av direktiv 2006/1/EG om användning av fordon hyrda utan förare för godstransporter på väg (nedan direktivet). Direktivet är bindande med avseende på de resultat som ska uppnås. Tillvägagångssätt och genomförande åligger landskapet.

Medlemsstaterna ska senast den 6 augusti 2023 sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet.

Tillämpningsområden i direktivet som är landskapets behörighet

Direktivet gäller användning av fordon hyrda utan förare för godstransporter på väg. Direktivet förutsätter att medlemsstaterna implementerar ett undantag från registreringskyldigheten för tillfällig användning av fordon hyrda utan förare för godstransport på väg samt bestämmelser som syftar till att möjliggöra en effektiv övervakning av användningen av godsfordon som hyrts i en annan EU-medlemsstat. I riket har direktivet implementerats genom ett nytt 3 mom. i 17 § lagen (FFS 320/2017) om transportservice samt genom nya straffbestämmelser i 262 a och 268 §§ i samma lag.

Enligt 18 § 21 punkten i självstyrelselagen (1144/1991) för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om vägar och kanaler, vägtrafik, spårbunden trafik, båttrafik och farleder för den lokala sjötrafiken. Bestämmelsen har ansetts omfatta tillståndspliktig yrkesmässig trafik på Åland. Landskapsregeringen beviljar således tillstånd att bedriva gods- och persontrafik på Åland, medan Statens ämbetsverk på Åland beviljar gemenskapstillstånd för gods- och persontransporter med stöd av EU:s förordning om trafikidkare, EU:s förordning om tillstånd för godstrafik och förordning (EG) nr 1073/2009 om gemensamma regler för tillträde till den internationella marknaden för persontransporter med buss och om ändring av förordning (EG) nr 561/2006, eftersom dessa tillstånd är internationella och således hör till rikets behörighet. Även ärenden som gäller registrering av fordon, deras ägare och innehavare samt tjänsteleverantörer som bedriver yrkesmässig godstransport har ansetts höra till landskapets behörighet.

Enligt 18 § 25 punkten i självstyrelselagen för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet gällande beläggande med straff och storleken av straff inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Enligt 18 § 26 punkten självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet ifråga om utsättande och utdömmande av vite samt användning av andra tvångsmedel inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Direktivet och de bestämmelser som behöver implementeras med anledning av detsamma rör främst registrering av fordon, deras ägare och innehavare samt tjänsteleverantörer som bedriver yrkesmässig godstransport. Direktivet tangerar men rör inte direkt lagstiftningen gällande gemenskapstillstånd för gods- och persontransporter. Direktivet faller således till sin helhet inom landskapets behörighet.

Direktivets innehåll

Syftet med direktivet är att minska den administrativa bördan för företag och att för transportföretagen säkerställa ett jämlikt tillträde inom EU till marknaden för fordon hyrda utan förare för godstrafik.

Enligt direktivet ska det i fortsättningen gå smidigare att inom tillståndspliktig godstrafik på väg hyra fordon i en annan medlemsstat i Europeiska unionen. Varje medlemsstat ska enligt den ändrade artikel 3 i direktiv 2006/1/EG tillåta användning inom sitt territorium av fordon som har hyrts av företag som är etablerade på en annan medlemsstats territorium, under följande förutsättningar: Fordonet är registrerat eller satt i trafik i enlighet med lagstiftningen i en medlemsstat och används, i tillämpliga fall, i enlighet med EU:s förordning om trafikidkare och EU:s förordning om tillstånd för godstrafik. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att företag som är etablerade på deras respektive territorier får använda hyrda fordon för godstransport på väg på samma villkor som fordon ägda av dessa företag, förutsatt att villkoren i artikel 2 i direktiv 2006/1/EG är uppfyllda.

Direktivet ger medlemsstaterna en bred möjlighet att tillåta eller begränsa användningen av hyrda fordon i yrkesmässig godstrafik. Minsta tillåtna användningsperiod för ett fordon som hyrts i en annan EU-medlemsstat ska i fortsättningen vara minst två på varandra följande månader under ett kalenderår. I det fallet får medlemsstaten kräva att hyresavtalet inte löper längre än den tidsfrist som medlemsstaten har fastställt. Dessutom kan medlemsstaten kräva att det hyrda fordonet registreras i enlighet med dess nationella registreringsregler efter en period på minst 30 dagar, varvid medlemsstaten får kräva att hyresavtalet inte löper längre än den användningsperiod som föregår registreringskravet. Utöver att en medlemsstat ska tillåta att sådana hyrda fordon används under två på varandra följande månader kan medlemsstaten begränsa antalet hyrda fordon till högst 25 procent av fordonsparken av motordrivna fordon som registrerats för tillståndspliktig godstrafik. Om ett företags hela motordrivna fordonspark består av fler än ett men färre än fyra fordon får företaget använda minst ett sådant fordon. Medlemsstaterna får begränsa användningen av sådana hyrda fordon vid transporter för företagets egen räkning.

Enligt den nya artikel 3a i direktiv 2006/1/EG ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att registreringsnumret för ett hyrt fordon som används av ett företag som utför godstransporter på väg i yrkesmässig trafik införs i det nationella elektroniska register som avses i artikel 16 i förordning (EG) nr 1071/2009, samt säkerställa att dessa uppgifter är tillgängliga för de behöriga myndigheterna i samband med vägkontroller. Vidare ska EU-medlemsstaternas behöriga myndigheter ha ett nära samarbete och snabbt bistå varandra och tillhandahålla varandra all information som är relevant för att främja genomförandet och efterlevnaden av direktivet. Medlemsstaterna ska säkerställa att den information som har överförts till dem i enlighet med nämnda artikel endast används i det eller de ärenden som den har begärts för. Behandling av personuppgifter ska utföras endast i syfte att efterleva direktivet, och behandlingen ska vara förenlig med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679.

Gällande lagstiftning

Enligt 20 § landskapslagen (1993:19) om besiktning och registrering av fordon gäller följande om registrering av fordon:

”Följande fordon ska vara registrerade i det elektroniska fordonsregistret för att få brukas på allmän väg:

- a) bilar, motorcyklar, mopeder och traktorer samt*
- b) släpvagnar som dras av bilar och släpvagnar till traktorer som används för tillståndspliktiga varutransporter.*

Undantagna från registreringskyldigheten är

- a) terrängfordon,*
- b) motorredskap avsedda för skördarbete eller vägunderhåll samt traktorer och motorredskap som är avsedda att styras av gående,*
- c) släpvagnar som är avsedda att kopplas till motorcykel, moped, traktor eller motorredskap eller*
- d) efterfordon, släpanordningar och slädar.”*

I lagens 13 kapitel föreskrivs ytterligare undantag från registreringskyldigheten för fordon registrerade utanför landskapet, bl.a. för tillfälligt införande i landskapet av i utlandet registrerat fordon för ägarens tillfälliga bruk under vissa förutsättningar.

Enligt 47 § 1 mom. landskapslagen om besiktning och registrering av fordon skall den som bryter mot bestämmelserna i lagen eller med stöd därav utfärdade bestämmelser dömas till straff i enlighet med vad därom är föreskrivet i trafikbrottslagen (2004:28) för landskapet Åland. Enligt 17 § 1 mom. trafikbrottslagen för landskapet Åland kan en förare för användning av ett obesiktigt, oregistrerat eller avställt fordon föreläggas en ordningsbot på 70 euro.

Landskapsregeringen har föreslagit att den åländska vägtrafiklagstiftningen revideras i sin helhet och förslaget är under behandling i Ålands lagting (LF 15/2022-2023). Förslaget innebär att en ny vägtrafiklag och en ny trafikbrottslag stiftas och att flera andra lagar som berör dessa lagar samtidigt ändras. Det nu aktuella förslaget om ändringar med anledning av direktiv (EU) 2022/738 är skrivet utifrån gällande lagstiftning. Lagberedningen får, utifrån hur beredningen av förslaget om ny vägtrafiklagstiftning fortskrider, avgöra hur de nu föreslagna bestämmelserna bör implementeras.

Behov av ändringar i åländsk lagstiftning

Det undantag som medlemsstaterna enligt ändringen i artikel 2 i direktiv 2006/1/EG ska föreskriva för tillfällig användning av fordon hyrda utan förare för godstrafik på väg finns inte ännu i landskapslagstiftningen. Åland behöver således implementera ett undantag från registreringskyldighet för tillfällig användning av fordon hyrda utan förare för godstrafik på väg i enlighet med direktivet.

Det föreslås därför en ny bestämmelse i 13 kap. i landskapslagen om besiktning och registrering av fordon enligt följande:

XX §. Användning av fordon hyrda utan förare för godstrafik på väg
Innehavare av godstrafiktillstånd får använda hyrda motordrivna fordon som är registrerade i en annan medlemsstat i Europeiska unionen för godstrafik under en period av högst 30 på varandra följande dagar under ett kalenderår utan att fordonet är registrerat i landskapet. Innehavare av godstrafiktillstånd ska innan ett sådant hyrt fordon används meddela Fordonsmyndigheten fordonets registreringstecken och hyresavtalets längd, vilka om villkoren uppfylls antecknas i det elektroniska fordonsregister som avses i 20 §. Hyresavtalets längd får vara högst 30 på varandra följande dagar. Ett sådant hyrt fordon ska registreras i landskapet efter det att det använts i 30 dagar eller så ska fordonet lämna landskapet. Antalet sådana

hyrda fordon får uppgå till högst 25 procent av företagets fordonspark av motordrivna fordon som är registrerade för tillståndspliktig godstrafik. Om ett företag har en fordonspark av motordrivna fordon bestående av två eller tre fordon, får företaget använda ett sådant hyrt fordon. I ett sådant hyrt fordon ska i elektroniskt format eller på papper medföras fordonets registreringsintyg samt hyresavtalet eller en bestyrkt kopia av det samt, om föraren inte är den som egentligen hyr fordonet, arbetsavtalet eller en bestyrkt kopia av det.

Åland behöver i enlighet med den nya artikel 3a p. 1 i direktiv 2006/1/EG vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att registreringsnumret för ett hyrt fordon som används av ett företag som utför godstransporter på väg i yrkesmässig trafik införs i det nationella elektroniska register som avses i artikel 16 i förordning (EG) nr 1071/2009. Det bedöms att de aktörer som avstår från att göra en korrekt anmälan vill få ekonomiska fördelar i förhållande till sina konkurrenter, varför bötesstraff kan anses vara en proportionerlig åtgärd med hänsyn till gärningens menlighet, skadlighet och klandervärdhet.

Det föreslås därför att det till 11 a § i trafikbrottslagen för landskapet Åland fogas ett nytt 2 mom. enligt följande:

”För fordonsförseelse döms även en innehavare av godstrafiktillstånd som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte har meddelat Fordonsmyndigheten registreringstecknet och hyresavtalets längd för ett motordrivet fordon som hyrs i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller inte har registrerat ett sådant hyrt fordon i landskapet efter att ha använt det i 30 dagar.”

Åland behöver i enlighet med den nya artikel 3a p. 9 i direktiv 2006/1/EG vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de uppgifter som avses i punkt 1 i samma artikel är tillgängliga för de behöriga myndigheterna i samband med vägkontroller. Således behöver det införas en påföljd för försummelse att i fordonet medföra de handlingar om registrering och hyra av fordon som hyrts i en annan EU-medlemsstat, vilka enligt den föreslagna nya bestämmelsen i landskapslagen om besiktning och registrering av fordon ska medföras i fordonet. Det bedöms vara behövligt att föreskriva om avgiftspåföljd för försummelse av denna skyldighet, eftersom det utan eventuella påföljder för föraren inte skulle vara möjligt att effektivt hänföra ett motordrivet fordon som används i trafik till fordonets användare eller att säkerställa att hyresvillkoren uppfylls. En situation där detta inte går att säkerställa strider, förutom mot kraven i direktiv (EU) 2022/728, även mot artikel 16.2 g i EU:s förordning om trafikidkare, enligt vilken registreringstecknen för de fordon som ett företag förfogar över i enlighet med artikel 5.1 g ska vara registrerade i det nationella elektroniska registret.

Det föreslås därför att det införs en ny bestämmelse i trafikbrottslagen för landskapet Åland enligt följande:

*XX §. Förseelse gällande handlingar för fordon hyrda utan förare för godstrafik på väg
En förare av ett motordrivet fordon som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot skyldigheten att medföra handlingar enligt XX § i landskapslagen om besiktning och registrering kan föreläggas en ordningsbot för trafikförseelse på 40 euro.*

Konsekvensutredning

Ekonomiska konsekvenser

Enligt kommissionens konsekvensanalys kommer ändringarna i direktivet att medföra att kostnaderna för EU:s transportföretag kommer att minska med sammanlagt 158 miljoner euro fram till 2030. I och med att transportföretagen i högre grad börjar använda hyrda fordon i stället för att själva äga fordonen beräknas deras verksamhetskostnader minska med cirka 2 procent. Dessutom förväntas detta medföra fördelar på cirka 81 miljoner euro för branschen för uthyrning och leasing av fordon, varvid den totala ekonomiska nyttan uppgår till cirka 240 miljoner euro årligen senast 2030. Dessutom skapas enligt bedömningen nästa 5 000 nya arbetsplatser inom branschen, varav 2 900 inom uthyrning och leasing av fordon och 1 700 inom godstransporter på väg.

Administrativa konsekvenser

Den nya bestämmelsen i landskapslagen om besiktning och registrering av fordon kommer innebära en viss minskning av arbetsbördan för fordonsmyndigheten eftersom färre fordon behöver registreras.

Miljökonsekvenser

Enligt kommissionen kommer ändringarna i direktiv 2006/1/EG sannolikt att öka användningen av hyrda fordon inom godstrafiken i EU. Kommissionen framhåller att hyrda fordon ofta är nyare och mer miljövänliga än de fordon som vanligen använts inom godstrafiken, varför användningen av hyrda fordon anses främja uppnåendet av klimatmålen. Det föreslagna tillägget i landskapslagen om besiktning och registrering av fordon torde i någon mån öka antalet nyare och mer miljövänliga fordon på Åland.

Jämställdhetskonskvenser

Förslaget förväntas inte ha några konsekvenser på detta område.

Konsekvenser för barn (under 18 år)

Förslaget förväntas inte ha några konsekvenser på detta område.

Jämlikhetskonskvenser

Förslaget förväntas inte ha några konsekvenser på detta område.

konsekvenser för sysselsättningen och arbetslivet

Förslaget till ny bestämmelse i landskapslagen om besiktning och registrering av fordon bedöms få positiva konsekvenser för de företag som har ett varierande behov av godstransporter och som i sin verksamhet behöver fordon från en annan EU-medlemsstat för kortvarig användning. Detta kan påverka arbetsmarknaden, om än i mycket liten utsträckning, genom att transportavtal och arbetskraft kan komma att överföras till de företag som mest flexibelt kan uppfylla beställarens transportbehov. Förslaget bedöms dock inte få några konsekvenser för behovet av arbetskraft. Enligt kommissionen är hyrda fordon vanligen nyare, varför de är trafiksäkrare än godsfordon i genomsnitt.

Andra samhällliga konsekvenser

Förslaget förväntas inte ha några andra samhällliga konsekvenser.